

Prologus

Incipit p̄hemū Nicolai de lyra sup̄ Iohannem.

Agnes aquilae desuper ipsoꝝ
quatuor: Ezech. j. Ezechiel p̄
pheta cui aperti sunt celi et vi
dit visiones dei: vidit quatuor
facies i vno aiali. Quatuor in
quit facies vni: videlicet facies
bois: facies leonis: facies bo
uis et facies aq̄le: in q̄ designat̄
tur vna noticia de d̄bo in car
nato quadrupl̄ descripta: p̄
ut diffusius d̄cm̄ est sup̄
Matth. Descriptio. n. Na
thaei designat̄ in facie boi: q̄
principaliter descript̄ facta
ip̄ius humanitatis. Descriptio
iobanis designat̄ in facie
aq̄le: q̄ principaliter descript̄
in x̄po excellentiā diuine
nature. Descriptio aut̄ Marci
designat̄ in facie leonis: q̄
principaliter descript̄ ip̄ius x̄pi
regni. Descriptio aut̄
Luce designat̄ in facie boi: q̄
est aial immolatiuum: q̄
principaliter descript̄ ip̄ius x̄pi
sacerdotiū. vñ et a sacer
dotio inchoat suū euageliū
dicēs. Fuit in dieb̄ herodis
regis iude sacerdos q̄dā noie
Zacharias. Aduertendū tñ
q̄ licet quilibet quatuor euangeli
stas p̄cipaliter consideret vna
p̄dictam quatuor conditionū:
tñ alias tres non omittat: q̄m
q̄ dicit beatus Greg. sup̄
Ezech. Quicquid in vno reper
itur hoc simul in quatuor
recognitiones. p̄ter q̄d aliqui
doctores visionem Ezech.
exponentes: dicunt q̄ nō solū
apparuit ei vñ animal bñs
quatuor p̄dictas facies: sed
apparuerūt ei quatuor aialia
in omnib̄ consimilia. In q̄
designatur vna noticia verbi
in carnati a quatuor euangeli
stis cōcorditer licet differenter
descripta. Considerandū tñ
q̄ Ezechiel p̄pheta inter p̄dictas
facies quatuor vidit faciem
aquilae desuper eminentes: in
quo designatur euageliū
Iobanis respectu alioꝝ
excellentia: s̄m q̄ dicitur in
verbo p̄sumpto facies aquilae
t̄c. in quo designatur euangeliū
Iobanis: ceteris excellentius in
tribus: q̄ scripsit ceteris
sublimius: subtilius: et etiam
subtilitate designat̄ superior
situs: cū d̄. Desuper. subtili
tate acutius vilus: cū d̄. Aquilae.
p̄fectionē seu integritatem
designat̄ quaternarij typus
cū d̄. Ip̄oꝝ quatuor. Ad
evidentiā p̄mi aduertendū
q̄ cōtemplatio sanctorū et
potissime euangelistaz differt
a cōtemplatione p̄hoꝝ. Nbi. n. ex
creaturis contemplati sunt
ip̄sum deū: s̄nt sancti tñ
differenti mō et quasi
contrario. Cōtemplatio em̄
est actus egrediēs ab ip̄o
contemplante et in deū
terminat̄ tanq̄m in obiectū:
et iō cōtemplationis actus
est medius inter cōtemplantem
et cōtemplatam: et ideo
pōt ad vtrūq̄ referri. Si
igit̄ act̄ diuine cōtemplationis
referat̄ ad ip̄m cōtemplantem:
sic b̄ cōtemplatio p̄hoꝝum.
Querebant em̄ p̄b̄ deum
contemplari ex creaturis
in q̄tum talis speculatio
seu cōtemplatio est ip̄sius
speculantis summa p̄fectio.
Cōtemplationē. n. p̄mi et
summi itelligibilis p̄
fuerūt felicitatē hominis:
vt habet. x. Ecbi. Ex quo
patet q̄ talis cōtemplatio
erat pure speculatiua: q̄
querant talē speculationē
p̄ter seip̄m: et nō p̄ter
aliā p̄fectionem. p̄ter
quod in tali cōtemplatione
p̄ facit subtilitas intellectus
q̄ seruo affect̄. Si aut̄
referat̄ actus cōtemplationis
diuine ad ip̄am rē
cōtemplatā quod sit q̄n
talis cōtemplatio querit̄
p̄ter amorem rēi
cōtemplatē: vt ex tali
cōtemplatione ip̄se
cōtemplans inardescat
in amore diuini: sic
habetur cōtemplatio
sanctorū et potissime
euangelistarū. Ex quo
patet q̄ talis cōtemplatio
nō est pure speculatiua:
quia nō queritur p̄ter
ip̄m speculari: s̄ p̄ter
amorem ip̄ius obiecti
cōtemplati: et ideo in
tali cōtemplatione p̄
facit seruo affect̄ q̄
subtilitas intellectus:
p̄ q̄d beat̄ Dionysius.
vñ. c. celestis hierarchie
dicit: q̄ in cōtemplatione
diuini. p̄m̄ est amor
calidū superuens et
acutum q̄ amās nō
est cōtemplatio: amati
sup̄ficie: sed nititur
q̄tum possibile est
intima penetrare: p̄ter
q̄d dicit Hugo
commentator ibid̄. Ubi
scia foris stat dilectio
intra:

igitur quia beatus Iohannes euangelista ceteris euange
listis x̄pm feruentius dilexit: iō eius secreta intimius pe
netrauit: p̄ter quod subtilius scripsit: quod notatur in
facie aquilae: q̄ tantam perspicacitatem habet in visu q̄
solē in rota sua oculis irruerteratis intuet̄: vt dicit Auḡ. in
libro de moribus ecclesie: et de hoc potest exponi illud q̄
scribitur Job. xxxix. Nunquid ad p̄ceptum tuum eleua
bitur aquila: et in arduis ponet nidū suum. Hoc em̄ ver
bum dicitur d̄ Job negatiue: sed de deo affirmatiue: sicut
patet ibid̄: et merito: quia ad p̄ceptum dei humana aq̄
la nostra videlicet beatus Iohannes euangelista eleua
ta est de terrenis ad celestia: q̄ ad verbum christi vocan
tis dimisit thozum nuptiale: et eleuatus est ad p̄tinentiā
virginalem: que est vita celestis: sicut dicit beatus Hier
onymus in sermone de assumptione b̄tē virginis. Pro
fecto in carne p̄ter carnē viuere: n̄ terrena vita est sed
celestis vñ in terr̄ angelicā gloriā acq̄rere maioris ē me
ritis q̄ habere. Esse. n. angelū felicitatis est esse v̄ginē
tuti: dū hoc obtinere virib̄ nititur cum gratia q̄d ange
lus habet a natura. Et talis eleuatio fuit dispositio in iō
hannē ad subtilius contemplandū et describendū diuina
cōtrarioꝝ em̄ cōtrarie sunt cause. Lasdiua aut̄ carnalis
in duat̄ intellectus hebetudinē: vt dicit beatus Greg. xxx.
moza. ergo p̄ oppositū p̄tinentia virginis disponit ad ei
subtilitatem. Sed p̄sumptio huius subtilitatis subditur
in auctoritate p̄missa: cū d̄. In arduis ponet nidū suum.
Nid̄. n. est locus vbi volucres se reclinant et q̄escunt. Ni
dus igitur Iohannis fuit sinus saluatoris: q̄ sup̄ pectus
eius suauiter recubuit: et inde fluente euageliū ceteris vbe
rius potauit: et iō sequit̄. Oculi ei⁹ delogē. p̄spiciūt: q̄ ip̄
si adhuc manēt in terra reuelata sūt secreta celestia: et
q̄a subtilius secreta celestia cognouit p̄ p̄m̄ et subtili⁹ scripsit
Seco dico q̄ iobanes ceteris euangelistis scripsit sublimi⁹
et differt hoc mēbzū a p̄cedenti: q̄ de infimis pōt fieri sub
tilis descriptio: s̄ sublimitas descriptionis importat alti
tudinē materie: q̄d ouenit Iobani euageliſte: quia alijs
euangelistis ad describendū x̄pi humanitatem intētis: tea
tus Iohannes ad cōtemplandū et describendū eius diuini
tatem principaliter ascendit: p̄ter q̄d alijs tres euange
liste figurati sunt p̄ aialia in terra gradientia: videlicet p̄ ho
minē vitulū et leonē: Iobanes aut̄ figuratus est p̄ aq̄lā
in altū volantē: in quo designauit sc̄m. s̄ eius contempla
tionem et descriptionem sup̄ alios transcendentē: q̄d no
tat̄ in verbo p̄sumpto: cū d̄. Desuper. et iō d̄ hoc pot̄ expo
ni illud ps̄. xvij. Ascendit sup̄ cherubin et volauit. Cheru
bin dicit̄ a plenitudine sciē: et iō significat̄ euangelistas
qui fuerunt repleti spiritu sapie diuine: p̄terea vocantur
animalia plena oculis in circuitu et intus: Ap̄c. iij. Su
per ista cherubin ascendit et volauit: q̄ cōtemplationem
alioꝝ et euangelistarum transcendit diuinitatem christi
que p̄ter ceteris speculādo: et quātum possibile est sublimi
us describendo. p̄ter quod dicit Auḡ. q̄ si altius intonu
isset: totus mund⁹ cape nō potuisset. Tercio in verbo p̄
sumpto oñditur cōtemplatio et descriptio Iobanis ali
is p̄fectio: et hoc in duobus in quibus suppleuit illud q̄d
ab alijs euangelistis fuerat dimissum: s̄m q̄ dicit Hiero.
libro illustrium viroz. p̄mum est: q̄ a temporibus Ioh
annis surrexit error hebionitarū qui dicebant christū ef
se hominē purum. et p̄ consequens ante mariā nō fuisse:
p̄ter quod beatus iobanes rogatus ab asie ep̄is scripsit
euangeliū: in cuius principio oñdit diuinā christi natu
ram in qua eternaliter p̄cessit mariā. Sc̄m est q̄ cū Ioh
annes legisset Matth. Mar. et Lu. euangelia illa proba
uit: et eos vera dixisse firmavit: verū tñm̄ h̄istoriā chris
ti texuerant q̄tū ad illum annum in quo passus est: v̄de
licet post iobannis baptiste incarcerationē: p̄ter q̄d ip̄
se iohannes euangelista in suo euangelio narrauit gesta
superioris anni anteq̄ iobannes baptista in carcere clau
deretur. Ex quo patet q̄ p̄fectius alijs scripsit: q̄ quide
p̄fectio in verbo p̄sumpto in numero quaternario desi
gnatur: cū d̄. Ip̄oꝝ quatuor. Quaternarius em̄ nume
rus est p̄m̄ numer⁹ quadratus. Et autē p̄ quadratum
p̄fectio designetur: patet p̄ p̄m̄. j. et bi. vbi coparat v̄

Prologus

tuofus corpi qdrato: qz sicut corp⁹ quadratū bñ sedet in omni latere: sic virtuosus bñ se bñ in quacūq; fortuna cōtingente. Quadratura prius inuenit in numeris q̄i cor pōit: sic z vnitas prior est ipō puncto: z iō pfectio pmo z p̄ncipalr designat in numero q̄ternario q̄ qdem pfectio in euāgelio iobannis p̄ ceteris inuenit: vt p̄z ex dictis: et ideo de hoc potest exponi illud Esch. j. Cūq; aspicerē aīalia apparuit vna rota bñs q̄tuor facies. Inuenti. n. diligerēt q̄tuor euangelia apparēt euāgelii iobannis alijs pfectius: vt dcm̄ est: z hoc designat cuz dī. Apparuit vna rota. qz figura circularis est pfectis-

Incipit plogus in euāgelii fm̄ iohannem.

Hic est iohannes euangeliſta vnus ex diſcipulis dñi: q̄ vgo a deo electus est: que de nuptijs volentē nubere vocauit deus

ſima: ſed vltcrius dī q̄ hec rota bz q̄tuor facies: qz euāgelium iohānis p̄tinet q̄tuor p̄tes p̄ncipales: qz p̄mo deſcribit ipſius dei eternalē p̄ceſſionē dicēs. In p̄ncipio erat v̄bñ. ſcdo p̄ ipm̄ gnālē rex p̄ductōs. d. Dia p̄ ipm̄ facta ſunt. tercio deſcribit ei⁹ tpālē incarnationē. d. Et v̄bñ caro factū ē: z p̄r deſcribit opa q̄ x̄ps in carne hūana aſſump̄ta p̄git: q̄rtū p̄ ipm̄ filiū dei incarnatū ondit finalē generis hūani gloriſicationē: pp̄ qd̄ in ſi. ſui euāgelij pdu dit. Nec autē ſcripta ſt vt credatis: qm̄ iēſus eſt filiſ dei z vt credētes vitā hēatis. Et p̄z ordo b⁹ euāgelij ad alia: qz prius eſt ordine p̄fectionis: lz ſit poſteri⁹ ordine tp̄is patet etiā ordo p̄tium huius euāgelij in ſe. Et in hoc iſte prologus terminatur.

Prologus beati Hieronymi.

Hic eſt iohānes. Huius euāgelio qd̄ ē ceteris p̄fectius: vt p̄z ex dictis beati Hiero. hūc prologum p̄mittit. in quo p̄ncipalr tria facit: qz p̄mo deſcribit ſcriptoris b⁹ euāgelij p̄mendationē: ſcdo ip̄i euāgelij ordinationē: ibi. **T**ñ p̄ oēs. ſcio p̄mit Hiero. ſua excuſationē: ibi. **Q**uorū tñ. Prima diuidit in q̄tuor: qz p̄mo deſcribit ip̄i iohānis ſtatus: ſcdo ſue deſcriptōis mod⁹: ibi. **D**eniq; manifeſtās: tercio deſcriptōis tp̄s z loc⁹: ibi. **H**oc at euāgelij quarto iohannis obitus: ibi. **H**ic eſt iohannes. Prima in duas: qz p̄mo ponitur ip̄i iohannis p̄mendatio: ſcdo cui ſcda dicit in ca. p̄batio: ibi. **C**ui virginitatis. Circa primū iohannes a q̄tuor cōmendat: qz p̄mo deſcribit ei⁹ cōmendatio ex p̄prio noicē: cū dī. **a** **H**ic eſt iohannes. qd̄ interpretat: in q̄ eſt gr̄a. Sicut. n. yſaac in veteri teſto z iohānes baptiſta in nouo: ſortiti ſūt ſua p̄ria noia ex diuina p̄ordinationē: ad ſignificādū ip̄or. p̄rietate: vt patz **Gen.** xviij. de yſaac: z **Luce.** j. de iohanne baptiſta: ita cretendū eſt qz ip̄a ex diuina p̄ordinationē noiat⁹ ſit iohānes p̄pter plenitudinem gr̄e q̄uis nō ſit ſcriptū: qz nō oia ſunt ſcripta: vt h̄i in fine b⁹ euāgelij: ſcdo cōmendat ex officio: cū dī. **c** **U**n⁹ ex diſcipulis dei. z inter alios fuit de p̄mis x̄pi diſcipulis: vt. j. patebit: z p̄re ceteris x̄po magis familiaris: qd̄ eſt indicū ſue virtutis. quarto cōmendat ex virtutis actu: cū dī. **d** **Q**ui virgo a deo eſt elect⁹. **A**ctus. n. magne virtus eſt p̄tinetia virginalis: p̄pter qd̄ d̄ ip̄a dicit ſaluator **Matth.** xij. **N**ō oēs capiunt v̄bñ iſtud. qz pauci p̄nt ad banc p̄fectionem attingere: p̄pter qd̄ ibidem ſubdit. **S**unt eunuchi q̄ ſe caſtrauerunt. p̄pter regnū celoz: qui pōt capere. capiat. **T**empus autē quo iohānes

vocatus eſt ad p̄tinentiā virginalem oſtendit cū dī. **e** **Q**ue de nuptijs zc. de quib⁹ nuptijs dicet. j. ij. cap. **S**ed h̄oc v̄t eſſe illud qd̄ d̄ **Matth.** iij. qz iohannes vocatus eſt cā iacobo fratre ſuo de nauī vbi erant cuz z ebbedeo p̄re coz: dicenduz qz triplex fuit b⁹ iohannis

vocatio. Primo em̄ fuit vocatus ad ip̄ius noticiā aliquales et de iſta vocatiōe b̄i **Jobā.** j. quāto andree p̄terti: **R**abbi vbi bitas: r̄ndit iēſus **Veni z vide:** qz cuz ip̄o andrea erat iohannes: vt. j. videbitur. **S**cdo vocat⁹ eſt ad ip̄i x̄pi familiaritatē: d̄ hac loquit⁹ h̄ b̄iero. qz iſta vocatō d̄

Cui virginitatis i b duplex teſtimoniū dāt in euāgelio qz p̄ ceteris dilectus a deo dī: z huic m̄rem ſuā p̄dēs in cruce cōmēdauit dñs: vt vginē virgo ſuaret. **V**eni qz manifeſtās in euāgelio qz erat ip̄e incorruptibilis vbi opus inchoans ſolus verbum carnem factuz eſſe

nuptijs facta eſt: et extūc iohannes fuit chriſto familiaris. p̄pter m̄ndiciā p̄tinentie virginalis. **T**ercio vocatus fuit ad apoſtolatum: qm̄ relictiſ rebus z p̄re cū fratre ſuo ſecutus eſt iēſum. **E**t de iſta vocatiōe loquitur **Matth.** x. **E**t quo patet qz v̄rbū mathei nō contrariat v̄rbo b̄iero. **f** **C**ui virginitatis. hic p̄nter p̄bat quoddā p̄poſitum in p̄cedenti cōmendatione **C**ommendauerat em̄ b̄iero. iohannē ex. iij. f. ex noicē: ex officio: ex p̄uictu: z ex virtutis actu. **T**ria autē p̄ma erant manifeſtandō ſic autē quartū vicz virgināl conſtitutiō iſtud p̄bat **H**iero. duplici teſtimonio. **P**rimū eſt ſpecialis dilectio x̄pi ad ip̄m q̄ erat ſue virginitatis ſignū: qz fm̄ qz d̄ **Eccl.** xij. **O**mnē aīal diligit ſibi ſilē: volatilia ad ſibi ſimilia p̄ueniūt. ſic omnis caro ad ſibi ſimilē p̄iungēt: et omnis homo ſibi ſimile aſſociabitur. **D**e x̄po at nulli eſt dubiū quin fuerit vgo zc. et hoc eſt quod dī. **C**ui virginitatis in hoc duplex teſtimoniū dāt in euāgelio. primū autē teſtimoniū tangit: cū dī. **g** **E**t p̄ ceteris a deo dilect⁹ dī: ſicut dī. j. xij. **V**idit illū diſcipulū quem diligebat iēſus zc. **S**cdo autē teſtimoniū virginitatis iohannis fuit r̄comēdatio matris chriſti in cruce ſibi facta: vt virgo virginē de ſeruaret: et eſſet ad inuicē grata ſocietas: z florib⁹ aſpectus: fm̄ qz dicit b̄iero. in ſer. de aſſum. v. ma. z h̄ eſt qd̄ dī. **b** **E**t huic matrē ſuā p̄dēs in cruce cōmēdauit. vt vgo vginē ſeruaret. **i** **D**eniq; **H**ic p̄r oſtē dī ſcribendi modus quē tenuit iohānes in ſcribendo iſtud euāgelij: qz ſcribendo x̄pi nāz incipit ab emana tione incorruptibilis v̄rbi: p̄ hoc ondit in x̄po naturā diuinā: z talis modus incipiendi debebat iohanni. p̄p̄ incorruptionē carnis ſue z hoc eſt qd̄ dī. **D**eniq; manifeſtans in euan. incipiendo euāgelij. **k** **E**t erat ip̄e. i. incorruptionē carnis ſue. **l** **I**ncorruptilis vbi op⁹ inchoans. qz ab hoc ſuum euāgelij inceptū dicēs. **I**n p̄ncipio erat v̄bñ zc. **m** **S**olus v̄rbū carnē factuz eſt: nec lumen a tenebris cōp̄rebenſum fuiſſe teſtatur. qz alij euāgelijſte nō loquunt⁹ de p̄rietatib⁹ v̄rbi: ſicut iſte ſilr deſcribendo facta x̄pi humanitas geſta incipit ab illo ſigno quo chriſtus inuitatus ad nuptias deſiciente vino aquā p̄uertit in vinū: vt b̄i. j. n. c. z per hoc designat qz in illis q̄ inuitat chriſtū ad nuptias ſpirituales p̄ aggreſſum p̄tinetie v̄ginalis: d̄z deſicere delectatio carnalis: qz p̄ vinū designat: vt aqua cōuertat nouo mō in vinū p̄ chriſtum mutando carnalem delectationē in ſpiritualē: z hoc mō incipiendo deſcriptionem opum x̄pi ondit ſuā v̄ginitatē: z hoc eſt qd̄ dicit. **n** **P**rimū ſignū qz in nup. dñs ſe. mutando aquā in vinū. **o** **O**ndens qz ip̄e erat. ſ. ſegregatus a delectatiōe carnali p̄tinetiam virginālē. **p** **A**tle gentibus. ſuum euāgelium.